

КЫРГЫЗ БИЛИМ БЕРҮҮ АКАДЕМИЯСЫ
ОКУМУШТУУЛАР КЕҢЕШИ
№2 жыйынынын протоколу

Дата: 29.01.2018-жыл
Убакыт: 14.00.
Бөлмө: Конференц-зал

КҮНТАРТИБИНДЕГИ МАСЕЛЕЛЕР:

I. Жаңы предметтик стандарттардын жана окуу программалардын негизинде даярдалган окуу-методикалык комплекстерди апробациядан кийин бекитүү жөнүндө.

1. Кыргыз тили. Окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептеринин 5-класс үчүн окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (авт.-түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.).
2. Кыргыз тили. Окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептеринин 6-класс үчүн окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (авт.-түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.).

С.Рысбаев

3. Кыргызстан тарыхы жана дүйнөлүк тарых. 5-класс үчүн окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (авт.-түз-р: Осмонов Ө.Ж., Керимова Ш.К., Жыргалбекова Г.К.).
4. Кыргызстан тарыхы жана дүйнөлүк тарых. 6-класс үчүн окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (авт.-түз-р: Осмонов Ө.Ж., Керимова Ш.К., Жыргалбекова Г.К.).
5. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 6-класстары үчүн География окуу китебине жазылган мугалимдер үчүн методикалык колдонмонун (авт.-түз-р: Жунушалиева К.К. Мырзаева Р.А.) апробациядан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

М.Иманкулов

6. Математика. 5-класс үчүн окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо: (авт.-түз-р: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б.).
7. Математика. 6-класс үчүн окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо: (авт.-түз-р: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М.).

Б.Рыспаева

8. Русская литература. 5 класс. Учебник для школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.). Методическое пособие для учителей (сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э., Чернова Л.В.).
9. Русская литература. 6 класс. Учебник и методическое руководство для учителей для школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.).

Ибрайым к. Айжан

II. Кол жазмаларды бекитүү жөнүндө.

10. Англис тилин оңой үйрөнөбүз. Окуу куралы (түзг.: Турумов Ж., Сатиева А.).

С.Рысбаев

11. Интерактивный музей науки и техники (авт.-сост. Турбатова Г.).
12. Куралдоку. Ментальная арифметика (түзг. Момбеков А.).

Б.Рыспаева

13. Медиа- и информационная грамотность. Методическое пособие для учителей (сост.: Иманкулов М., Текимбаева А., Данилова Н., Штрухетский С.).

Ибрайым к. А.

14. Канткенде мыкты мугалим боло алам. Методикалык китеп (түзг. Токтомаматов А.Д.).

К.Сейдекулова

III. КББАнын иш пландарын бекитүү жөнүндө.

15. КББАнын 2018-2020-жылдарга карата илимий-изилдөө темасын бекитүү жөнүндө.

А.Токтомаматов

16. КББАнын Окумуштуулар кеңешинин 2018-жылга иш планын бекитүү жөнүндө.

А.Ниязова

IV. 2017-2018-жылына карата бүтүрүүчү 9-11-класстар үчүн бүтүрүү экзамендеринин типтүү билеттерин бекитүү жөнүндө.

Б.Субанова

V. Негизгимектептин, орто мектептин математика курсу боюнча 2017-2018 окуу жылындагы мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы үчүн тапшырмаларды бекитүү жөнүндө.

Б.Рыспаева

VI. 2017-2018-окуу жылы үчүн жалпы билим берүүчү мектептердин 11-класстары үчүн мамлекеттик бүтүрүү экзамендерине кыргыз адабияты жана орус адабияты боюнча эсселердин тематикаларын бекитүү жөнүндө.

Ибирайым к. А.

А.Мамытов:Окумуштуулар кеңешинде 15 адис бар, 14 катышып турат. Кворум бар. Макулдашылган күн тартиби боюнча отурумду баштоого ким макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул. Анда отурумду баштайбыз. Күн тартиби боюнча каралуучу маселелердин жалпы саны 19. Маселелер 3 топтон турат: окуу китептерин бекитүү, кол жазмаларды бекитүү, академиянын иш пландары боюнча маселелер. Маселер көп болгондуктан, бардыгыңыздарды кыска, так, маанилүү, ток этер жерин сүйлөөгө чакырам.

1. Окуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептеринин 5-класс үчүн Кыргыз тили окуу китебинин жана жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмосунун (авт.-түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.) сынактан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

Угулду:Мамлекеттик тил жана көп тилдүү билим берүү лабораториясынын башчысы п.и.д., профессор С.Рысбаев төмөнкүлөрдү билдирди.

5-класстардын Кыргыз тили окуу китебин жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмону (авт.-түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.) апробациядан өткөрүү учурунда эксперт болуп п.и.к. Р.Абдуллаева катышкан. Апробациядан кийин окуу китеби экспертизага З.Сарылбекова жана Р.Буйлякееваларга берилген.

Негизинен, Кыргыз тили окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо кыргыз тилин окутууда жаңы предметтик стандарттын, окуу программасынын негизинде иштелип чыккан алгачкы окуу-методикалык комплекс болуп саналат.

5-класстар үчүн Кыргыз тили окуу китеби 68 саатка эсептелип, Билим берүү министрлиги тарабынан бекитилген базисттик окуу планына жооп берет, программага ылайык жазылган. Аннотациялары бар, статусу так аныкталган.

Тил үйрөтүүдө эң негизги методдордун бири болуп саналган коммуникативдик метод метод кеңири колдонулган. Окуучулардын таанып-билүүчүлүгүн өркүндөтүү максатында турмуштун талабына ылайык жаңы лексикалык материалдардын негизинде түзүлгөн тексттер менен камтылган: интернет, планшет, айпад ж.б. сөздөр.

Бул окуу китебинде эрежеге басым жасалбайт. Грамматиканы, эрежени жаттабастан аны тексттер, көнүгүүлөр аркылуу практикада колдоно алуу көңүлгө алынган.

Ырлар, макалдар, табышмактар, тамсилдер, жомоктор, уламыштар жетиштүү өлчөмдө берилген. Бул китептин алгылыктуу жагы башка улуттун макал-лакаптары да берилгендиги. Мисалы, япон, татар, орус элдеринин макалдары бар.

Окуу китебинде окуу материалдары кеп ишмердиктин түрлөрүн: окуп түшүнүү, угуп түшүнүү, окуу жана жазууну ар тараптан өнүктүрүүгө жана коммуникативдик ыкма

менен тил үйрөтүүгө багытталгандыктан, окуу процессинин натыйжалуулугун арттырууга мүмкүнчүлүгү бар.

Китептеги окуу материалдарында уланмалуулук, жеткиликтүүлүк, илимийлүүлүк жана дидактикалык принциптер сакталган. Буга чейинки колдонуудагы 5-класстын окуу китептеринен айырмачылыктары:

- Лексиканын орток тилсиз (орус тил) контекстте семантизацияланып берилиши (мааниси);
- Кыргыз тилин үйрөтүүдө угуп түшүнүү, окуп түшүнүү, сүйлөө жана жазуу кеп ишмердиктерин эффективдүү комплекстүү колдонуусу;
- Үйгө берилген тапшырманы “кайтарым” ыкма аркылуу мугалимден кийин окуучунун түшүндүрүп бериши;
- Сабактын максаттарын окуучулардын тилдик, кептик жана социо-маданий компетенцияларын калыптандырууга багытталып жаңыча коюлушу.

Текст менен иштөөдө тынымдарга бөлүнгөн. Ал тынымдардын берилиши туура. Ар бир тыным тексттин маанисин түшүнүү үчүн керек.

Окуу материалынын камтылышы, жалпысынан талапка жооп бергени менен, айрым сабактардын методикалык аппараты жана көлөмүн тактап, оңдоо киргизүү керек. Мисалы: Кээ бир тапшырмаларды толугу менен алып салуу керек: 12-бет, 15-тапшырма. Тапшырмалардын шарты так берилиши керек: 12-бет, “Менин атым мага жагат”. Максатсыз суроолор коюлуп калган: 12-бет – 17-тапшырма, 77-беттеги тапшырмалар, 132-беттеги тесттик тапшырмалар. Үйгө берилүүчү тапшырмаларды авторлор аныктап, тактоосу керек.

Сунуштар:

- Грамматика менен эреже жатталбаса окуучуга жардам катары таяныч-схемалар киргизилсе;
- Тыным менен окууда 4,5,6-тынымдар көлөмү, мааниси жагынан ашыкча болот;
- Сөздүктөрдөгү каталарды оңдоо керек.

А.Мамытов: Эксперттер катышып отурабы? Суроолор?

Р.Абдуллаева: Менин суроом бар. Эмне үчүн экинчи жолу каралаганда мени чакырбай койдунар?

С.Рысбаев: Убакыт өтө тар болгондуктан.

А.Мамытов: 117-бетте УЕФАнын кубогу деп жүрөт. Бул аббревиатура англис тилинде да. УЕФА эмне экенин билесинерби?

А.Оморова (автор): Билебиз, футболдун ассоциациясы. Оңдоп, кыргызча киргизебиз.

А.Мамытов: Кыргызчага которуп бергиле. Разговорный болгондо айтыла берет, бирок, бул китепте болуп жатат.

З.Сарылбекова: Кол жазманы экинчи жолу талкууга эч ким жетишкен жок, талкуу болгон жок.

2. 5-класстардын Кыргыз тили окуу китебине карата жазылган мугалимдер үчүн методикалык колдонмо эки бөлүктөн турат. Биринчиси, экинчи тилди окутуунун теориялык маселелерин камтыйт. Экинчисинде, практикалык сабактын иштелмелери берилет (5-класстар үчүн 1-модул боюнча эки сабактын иштелмеси, 2-модуль боюнча үч сабактын иштелмеси). Методикалык колдонмодогу жаңычыл усул-ыкмалары булар:

- Лексикалык материалдардын орток тилсиз (орус тил) контекстте семантизацияланып берилиши;
- Текст менен иштөөдө “тыным” менен окуу ыкмасы (абзац-абзац боюнча) окуучуларды көркөм сөз өнөрүнө болгон кызыгуусун чыгармачылыгын жана сынчыл ойломун өстүрөт;
- Кыргыз тилин үйрөтүүдө угуп түшүнүү, окуп түшүнүү, сүйлөө жана жазуу кеп ишмердиктерин эффективдүү комплекстүү колдонуусу;

- Берилген үйгө тапшырманы “кайтарым” ыкма аркылуу мугалимден кийин окуучунун өз алдынча түшүндүрүп бериши;

- Сабактын максаттарын, окуучулардын тилдик, кептик жана социо-маданий компетенцияларын калыптандырууга багытталып жаңыча уюштурулушу;

- Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо илимий жактан негизделиши;

- Кыргыз тилин экинчи тил катары окутуунун теориялык жана практикалык маселелеринин эске алынышы.

Колдонмунун кемчиликтери:

- Колдонмодо экинчи тилди окутуунун теориялык жана методикалык негиздери лекция түрүндө орус тилинен кыргыз тилине котормо тил менен берилген.

- Окуучулардын жаш өзгөчөлүгүнө туура келбеген тапшырмалар сүрөттөрү менен киргизилген: 107-130 беттерде, 137-бет;

- Кээ бир тапшырмалар өтө оор же маанисиз болуп калган: 140-бет;

Сунуштар:

- Экинчи тилди окутуунун теориялык жана методикалык негиздеринин маселелери боюнча С.Рысбаевдин “Кыргыз тилин экинчи тил катары окутуунун теориялык жана практикалык маселелери” жана “Окуучунун сүйлөө жана жазуу ишмердиги” сыяктуу китептеринде системаланып берилген. Мугалимдердин билимин өркүндөтүүгө өбөлгө түзүү үчүн авторлор аталган эмгекти жетекчиликке алуусу керек.

- Колдонмодо илимий эмгектерге берилген шилтемеде окумуштуулар Г.Ткаченко, Е.Пассов, В.Выготский, А.Картошова, Э.Пассов ж.б. Ошондой эле Ж.Чымановдун “Кыргыз мектептеринин 5-классында байланыштуу кепти окутуунун методикасы” аттуу эмгегине кайрылышса талапка ылайык болмок.

- Текст менен иштөөдө тыным берүүнүн максаты эмнеде экендиги жөнүндө усулдук колдонмодо толук берилсе.

Колдонмодогу сабактын иштелмелерин биз берген ушул сунуштардын негизинде иштеп чыгуу керек.

Жалпы жыйынтыктап айтканда, 5-класстын Кыргыз тили окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмону (түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.) оңдоо-түзөтүүлөр киргизилгенден кийин басууга сунуштаса болот.

А.Мамытов: Суроолор, тактоолор?

З.Сарылбекова: Улуттук университет. Экинчи жолу талкуу болгон жок. Жаңы китепти баалоо боюнча методикасын ала келгем. Кыргыз тили китебине методикалык колдонмону оңдоо сөзсүз оңдоо керек. Бардык сунуштарды авторлорго айттык.

А.Мамытов: Буга чейин методикалык колдонмо ар бир класска өз-өзүнчө даярдалып келген. Азыр болсо 5-6-класстарга бир болуп жазылыптыр.

Н.Жусупбекова: 5-6-класстарда типтүү тапшырмалар болгондуктан бир колдонмо болду. Мисалы, текстке чейин кандай тапшырмалар, тексттен кийин кандай тапшырмалар берилет.

А.Мамытов: Тогда вопрос издателю: какой у вас был заказ?

И.Фадин: Должно быть разработано отдельно, но в ходе работы по согласованию с заказчиком (Всемирный банк) 5 и 6 классы объединили. Спецификацию уже сделали на объединенный формат.

А.Мамытов: Тогда нет вопросов. Есть еще вопросы? Теперь выступления. Сулайман Казыбаевич, талкуу болду беле? Протоколуңуз барбы? Талкуу болбой кантип протокол жаздыңар?

С.Рысбаев: Кол жазмаларды 5-күнү түштөн кийин алып келишти.

А.Мамытов: Анда айткыла: талкуу лабораторияда болду, эксперттер катышпай калды.

Н.Жусупбекова: Эксперттердин эскертүүлөрүн ар бирин оңдоп алып келдик. Убакыт көп кетти. Кечирим сурайбыз, кеч алып келдик.

Р.Абдуллаева: Апробация убагында 7 областтын мугалимдеринин суроо-талаптарын авторлорго жеткиргенге аракет кылдык. Жазылган окуу китеби, методикалык колдонмо

жаңы ыкма менен жазылган. Грамматика менен такыр байланышы жок, тексттер гана бар. Авторлорго айтсам, китеп коммуникативдик подход, метод, грамматиканы таяныч катары эле алабыз деп айтты. Бирок, мугалимдер байкап жатышат: морфология менен синтаксис аралаш берилип калган. Китептин жазылышы боюнча дидактикалык талаптар бар: системалуулук ж.б. ушул принциптер сакталбай калган. Мугалимдер суранышты: мисалы 3 грамматикалык тема берилсе, биз кайсынысына таянышыбыз керек. Методикалык колдонмосу жөнүндө ойлорду айтышты: ар бир теманы кандай өтүш керек, ошону мугалимдерге түшүндүрүшсүн авторлор.

Н.Жусупбекова: Бул биринчи вариант боюнча берилген эскертүүлөр болчу, анын бардыгы ондолду, эксперттер көрө албай калышты.

Р.Буйлякеева: Бир жуманын ичинде китепти карап чыктык. Китеп түзүү оңой эмес. Качан китеп жакшырат? Бир эле чыгармачыл топ иштеди. Менин сунушум: практикага дагы бир топ түзүлсө, апробация учурунда карап чыгуу үчүн. Таяныч, таблица, схема аркылуу бериптир темалар, ошону улантып кетсеңер, жакшы болот. Тексттер тыным менен берилген, ал абдан жакшы. Кээ бир тынымдардын көлөмүн кыскартуу керек. Үч эле тыным кылса, туура болот.

З.Сарылбекова: Методикалык колдонмону сунуштайм. Авторлор методикалык колдонмодо кыргыз тилин экинчи тил катары окутуунун теориялык жана практикалык маселелерине кайрылышты, бул жаңылык, аны мен колдойм. Бирок, методикалык колдонмону жазууда экинчи тилди окутуу боюнча теориялык жана практикалык илимий булактарга таянуу сөзсүз болушу керек, ошондо тил үйрөтүүдөгү билимин өркүндөтүүдө мугалимдерге өбөлгө түзүлөт. Предмет аралык байланыш боюнча адабий чыгармаларда табигый сырлары бар: биология, химия, география, физика предметтери боюнча кыргыз тил предмети менен байланыштырса болот. методикалык колдонмо Экинчи тилди үйрөтүү табиятында грамматиканы сүйлөө кебинде гана бул дагы авторлор үчүн Таалим-форум фонду тарабынан 1-8-класстар үчүндөй сабактар иштелип чыгып сайтка коюлган. Ошолорду караса, окуу китеби дагы, методикалык колдонмо дагы өз максатына жетет деген ойдобуз.

А.Мамытов: Акыркы Таалим-форумдун тажрыйбасы боюнча: 5,6-класстарга окуу китеби жаңы жазылып жатса, 7,8 жок болсо, алар кайдан кое койду сайтка?

З.Сарылбекова: Сурооңор туура. Бул кыргыз тилин кошумча окуй тургандарга.

А.Токтомамбетов: Биз азыр чечим кабыл алып жатабыз. Лабораториялар үчүн, эксперттер үчүн: басуунун алдында китепти алып келгенде, эксперт кол коймоюнча басууга жиберилбейт. Эксперттин фамилиясы китепке коюлат. Ошондуктан азыр чогуу иштесеңер, кийин чыр болбосун.

Жыйынтыгында, Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү басмалар окуу китебинин кол жазмасын басып чыгаруунун алдында кемчиликтер жоюлган версиясын сөзсүз эксперттерге көрсөтүүсүн сунуштады.

Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү Кыргыз тили окуу китебин жана окуу китебине жазылган методикалык колдонмону колдоп добуш беришти, каршы – 0, калыс – 0.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Окуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептеринин 5-класстары үчүн Кыргыз тили окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (авт.-түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.) ондоолорду, түзөтүүлөрдү киргизүү менен апробациядан кийин жактырылсын.

2. Басмалар окуу китебинин басып чыгаруунун алдындагы нускасын макулдашууга Кыргыз билим берүү академиясына жөнөтсүн.

2. Окуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептеринин 6-класстары үчүн Кыргыз тили окуу китебинин жана мугалимдер үчүн методикалык

колдонмосунун (авт.-түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.) сынактан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

Угулду: Мамлекеттик тил жана көп тилдүү билим берүү лабораториясынын башчысы п.и.д., профессор С.Рысбаев төмөнкүлөрдү билдирди:

Окуу орус тилинде жүргүзүлгөн мектептердин 6-класстары үчүн Кыргыз тили окуу китебинин (авт.-түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.) аннотациясы бар, статусу так аныкталган. Окуу китептер окуу пландарында каралган предметтерге тиешеси бар. Окуу материалдары кеп ишмердиктин түрлөрүн: окуп түшүнүү, угуп түшүнүү, окуу жана жазууну ар тараптан өнүктүрүүгө жана коммуникативдик ыкма менен тил үйрөтүүгө багытталгандыктан, окуу процессинин натыйжалуулугун арттырат.

Окуу китебинде программалык материалдар жакшы камтылган. Китептеги окуу материалдарында уланмалуулук, жеткиликтүүлүк, илимийлүүлүк жана дидактикалык принциптер сакталган.

Ар бир сабаккептика темалар менен аталган. Окуучуларды танып-билүүчүлүгүнө көңүлдү максатын датурмуштун талабына ылайык жаңы лексикалардын негизинде түзүлгөн тексттер менен камтылган. Материалдар бири-биринен байланыштуу берилген.

Жашоодо коомдук жана жеке кызыкчылыктар болгондуктан, окуучулар арасында талаш-талкуу гашарт түзүлгөн. Берилген суроо-тапшырмалар окуучулардын ой жүгүртүүсүн, проблемаларга болгон көз карашын калыптандырат.

Мурда колдонулуп келген 6-класстын окуу китептеринен айырмачылыгы:

- 1) Окуу китеби жаңы предметтик стандарттын, окуу программанын негизинде түзүлгөн;
- 2) Лексиканын орток тилсиз (орустил) контексттесемантизацияланып берилиши;
- 3) Грамматикалык категориялар эрежесиз таяныч үлгүлөрдүн, негизинде кептеги функцияларына жараша берилет;
- 4) Текст менен иштөөдө тыным менен окуу ыкмасы (абзац-абзац боюнча) окуучуларды көркөм сөз өнөрүнө болгон кызыгуусун чыгармачылыгын жана сынчыл ойломуна өстүрөт;
- 5) Үйгө берилген тапшырманы “кайтарым” ыкма аркылуу мугалимден кийин окуучунун өз алдынча түшүндүрүп бериши;
- 6) Сабактын максаттарын окуучулардын тилдик, кептик жана социо-маданий компетенцияларын калыптандырууга багытталып жаңыча коюлушу.

Ошону менен бирге окуу китебине айрым сабактардын методикалык аппараты менен көлөмүн тактап, оңдоо киргизүү керек.

Сунуштар:

- Тапшырмалардын шарттарын окуучуларга түшүнүктүү, туура берүү керек;
 - Тексттердин көлөмү жана мазмуну окуучулардын курак жашына ылайык болушу керек.
2. 6-класстар үчүн Кыргыз тили окуу китебине жазылган методикалык колдонмо эки бөлүктөн турат:
- экинчи тилди окутуунун теориялык маселелери;
 - практикалык сабактын иштелмелери.
- Методикалык колдонмодогу жаңычыл усул-ыкмалары булар:
- Грамматикалык категориялар эрежесиз таяныч үлгүлөрдүн негизинде кептеги функцияларына жараша берилиши.
 - Текст менен иштөөдө “тыным” менен окуу ыкмасы (абзац-абзац боюнча) окуучуларды көркөм сөз өнөрүнө болгон кызыгуусун чыгармачылыгын жана сынчыл ойломун өстүрөт.
 - Кыргыз тилин үйрөтүүдө угуп түшүнүү, окуп түшүнүү, сүйлөө жана жазуу кеп ишмердиктерин эффективдүү комплекстүү колдонуусу.
 - Берилген үйгө тапшырманы “кайтарым” ыкма аркылуу мугалимден кийин окуучунун түшүндүрүп бериши.
 - Сабактын максаттарын, окуучулардын тилдик, кептик жана социо-маданий

компетенцияларын калыптандырууга багытталып жаңыча берилиши.

- Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо илимий жактан негизделип берилгени.

- Кыргыз тилин экинчи тил катары окутуунун теориялык жана практикалык маселелеринин берилиши.

Методикалык колдонмону жакшыртуу үчүн сунуштар:

1) Экинчи тилди окутуунун теориялык жана методикалык негиздери маселелери боюнча С.Рысбаевдин “Кыргыз тилин экинчи тил катары окутуунун теориялык жана практикалык маселелери” жана “Окуучунун сүйлөө жана жазуу ишмердиги” сыяктуу китептеринде системаланып берилген. Мугалимдердин билимин өркүндөтүүгө өбөлгө түзүү үчүн авторлор аталган эмгекти жетекчиликке алуусу керек.

2) Колдонмодо илимий эмгектерге берилген шилтемеде окумуштуулар Г.Ткаченко, Е.Пассов, В.Выготский, А.Картошова, Э.Пассов ж.б., ошондой эле Ж.Чымановдун “Кыргыз мектептеринин 5-классында байланыштуу кепти окутуунун методикасы” аттуу эмгегине кайрылышса талапка ылайык болмок.

3) Сабактын максаттарын аныктоодо “тилдик” деп койгондун ордуна, “илим-берүүчүлүк” деп атоо керек;

4) “Кептик-катнаш” максат дегендин ордуна, “өнүктүрүүчүлүк” деп атоо керек; максаты: кептик-катнаштык компетенцияларды калыптандыруу.

5) “Социо-маданий” максат дегендин ордуна, “тарбия берүүчүлүк” деп атоо керек

Натыйжада, сабак максатына жеттиби же жетпей калдыбы деген ой-толгоого жооп алышыбыз керек.

Сабактын максаттарынан аныктоодогу азыркы талап боюнча сабактын максатына жетүүдөгү көрсөткүчтөр эсептелет. Окуучулардын билими ошол көрсөткүчтөрдүн негизинде бааланат.

Мисалы, эгерде окуучу көрсөткүчтөгү шарттардын (8 шарт көрсөтүлгөн) баарына жооп бербей алса “5” деген баа коюлат ж.б.

Жалпы жыйынтыктап айтканда, 6-класстын Кыргыз тили окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (авт.-түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.) оңдоо-түзөтүүлөр киргизилгенден кийин басууга сунуштаса болот.

А.Мамытов: Кимде кандай суроолор, пикирлер бар? Улуттук спорттук оюндар деп кыз куумай жүрөт, ал спортко кирбейт. Спорттук оюндарда өзүнүн эрежелери болот, жеңүүчүлөрү болот. Фестиваль, спорт мелдеш деген бар. Андан көрө оюндар дегиле, ошондо туура болот.

З.Сарылбекова: Методикалык колдонмону 5, 6-класстар үчүн чогуу чыгат деп жатасыңар. Бул теориялык жагы. Практикалык жагын карасак, 5-класста 4 чейректе канча саат бар, 6-класста канча саат бар. Сабактардын иштелмелери 5, 6-класстар үчүн бир чыгабы же өзүнчө чыгабы?

Н.Жусупбекова: Эки башка чыгат. Календарлык-тематикалык планы өзүнчө чыгат. Сабактардын иштелмелери комментарийлери менен өзүнчө чыгат. Бардыгы бир китептин ичинде болот.

А.Мамытов: Календарлык планды берип жатасыңарбы?

Н.Жусупбекова: Ооба, стандарттын талаптарын, модулдук системаны түшүнбөгөндүктөн берип жатабыз.

С.Рысбаев: Бир эле методикалык колдонмодо эки класска арналат.

А.Мамытов: Экиге бөлгөнүңөр жок, иштеп чыккыла. Кандай сунуштар бар? Добушка коем. Кыргыз тили окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо жактырылсын деген чечимге ким макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул, чечим кабыл алынды.

Талкуунун учурунда Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү басмалар окуу китебинин кол жазмасын басып чыгаруунун алдында кемчиликтер жоюлган версиясын сөзсүз эксперттерге көрсөтүүсүн сунуштады.

Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү Кыргыз тили окуу китебин жана окуу китебине жазылган методикалык колдонмону колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Окуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептеринин 6-класс үчүн Кыргыз тили окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (авт.-түз-р: Жусупбекова Н.С., Оморова А.К., Чепекова Г.С.) оңдоолорду, түзөтүүлөрдү киргизүү менен апробациядан кийин жактырылсын.
2. Басмалар окуу китебинин басып чыгаруунун алдындагы нускасын макулдашууга Кыргыз билим берүү академиясына жөнөтсүн.

3. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 5-класстары үчүн Кыргызстан тарыхы жана дүйнөлүк тарыхчун окуу китебинин жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмонун (авт.-түз-р: Осмонов Ө.Ж., Керимова Ш.К., Жыргалбекова Г.К.) апробациядан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

Угулду: Социалдык-гуманитардык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, эксперт М.Иманкулов апробациянын жыйынтыгы тууралуу билдирүү жасады.

Сынак учурунда мугалимдердин көңүлү окуу китебинин стандартка жана окуу программасына, окуучулардын кабыл алуу мүмкүнчүлүктөрүнө дал келишине бурулду. Мугалимдерден ар түрдүү жооптор алынды. Сынакта ар бир теманы реалдуу кырдаалда сыноого мүмкүн болду.

1. Окуу китебинин статусу аныкталган. 5-класстары үчүн Кыргызстан тарыхы жана дүйнөлүк тарыхчун окуу китеби жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмосу тарых боюнча предметтик стандартына, анын негизинде түзүлгөн окуу программасына ылайык даярдалган. Окуу китеби «Тарыхты окууга киришүү» жана «Дүйнө тарых» болуп эки бөлүктөн турат. Биринчи бөлүктөн окуучулар тарых сабагынын өзгөчөлүктөрү, тарыхый булактар, тарых илиминин археология, этнография тармактары, нумизматика, генеалогия, сфрагистика, геральдика, топонимика, ономастика өңдүү кошумча илимдери жөнүндө кызыктуу, керектүү билим алат. Ар бир теманын мазмуну окуучуларга түшүнүктүү тил менен жазылган. Бирок, айрым татаал сүйлөмдөрдү жөнөкөйлөтүү керек. Экинчи бөлүктөгү материал Алгачкы коомдук түзүлүштүн негизги өзгөчөлүктөрүн жана Байыркы дүйнө тарыхынын урунттуу учурлары тууралуу берилген. Экинчи бөлүктөгү материал Совет мезгилинде эле мектептерде окутулуп калптанып калган. Бирок, авторлор жаңы стандартка ылайык цивилизациялык талдоо өңүтүнөн кароого, адамзаттын чарбалык, маданий, руханий турмушундагы жетишкендиктерин көбүрөөк көрсөтүүгө аракет жасашкан. Окуу китебинде балдардын жаш өзгөчөлүгү эске алынган. Авторлор бул китепте шарттуу белгилер, кошумча графикалык тапшырмаларды, таблицаларды, татаал сөздөргө ж.б. түшүнүктөрдү бергенге аракеттенишкен. Кошумча окуу үчүн тексттер, суроолор берилген. Турмуш менен байланыш мисалдар, шилтемелер кеңири берилген.

Сынак учурунда мектеп мугалимдери менен эксперт тарабынан көрсөтүлгөн кемчиликтерди авторлор четтетишти. Стилдик, грамматикалык жана техникалык каталары кездешет, алар дагы оңдолду.

Сунуштар:

- окуу китептеги айрым татаал сүйлөмдөр жөнөкөйлөтүлүп, редакциялоодон өтүшү керек;
- окуу китебин түстүү иллюстрациялар, карталар менен жабдуу керек;
- сүрөттөр менен карталардын аталыштарын так жана түшүнүктүү жазылуусу зарыл.

Окуу китеби КРнын Президентине караштуу тарыхты өнүктүрүү боюнча комиссиясынын эксперттери тарабынан каралып, сунуштар берилип, жалпысынан оң баага ээ болду. Жалпылап айтканда, окуу китеби басып чыгарууга сунушталат.

2. Методикалык колдонмонун статусу аныкталган. Ар бир сабактын иштелмеси боюнча ишмердиктин этаптарынын ичинде ишмердиктин максаттары аныкталган, жаңы материалды окуп үйрөнүү, жаңы билимдерге, жөндөмдөргө ээ болуу көрсөтүлгөн. Мугалимдин ишмердиги, окуучунун ишмердиги, компетенттүүлүктөрдү калыптандыруунун натыйжалары каралган. Колдонмодо усулдук ыкмалардын мазмуну берилген. Стилдик, грамматикалык каталар оңдолду.

Колдонмону басып чыгарууга сунуштаса болот.

А.Мамытов: Бул кол жазманы биз тарых комиссиясына жибердик. Так аталышы кандай?

Ө.Осмонов: Президентке караштуу тарыхты өнүктүрүү боюнча комиссия. 19 мүчөсү бар.

А.Мамытов: Сиз 5 кишинин колу менен тыянак алып келдиңиз. Комиссия караган жок деп айтып жатышат.

Ө.Осмонов: Эксперттик топ түзүлдү, ал комиссия кол жазмаларды карады. Тарых музейи түзүлүп, экспозициялары коюлуп жатат. Музейдеги экспозиция менен китептеги материал дар келеби деген эле сөз. Музейдин концепциясы түзүлгөн, концепциянын автору Чолпон Турдалиева. Музей китептин мазмуну менен кетпейт да, разделдер менен болот. Ошол разделдер туура келеби деген сөз. Дал келет деген тыянак чыкты. Эки параграф кошуп койсоңор жакшы болот эле дейт: “Кыргыз цивилизациясы”. Ал программада жок болчу, биз туура көрдүк. Бөлүм башчы жакшы жазылыптыр дей, ушундай темпте электрондук почта менен такташып иштеп туралы деп сүйлөштүк. Музейдин экспозициясында 4 раздел биздин китебине тиешеси бар экен, алар кирди.

А.Мамытов: 5-класстын окуу китебине негизинен жакшы экен, ага азыраак, 6-класстын китебине көбүрөөк замечаниелер берилиптир. Эмне менен байланыштуу?

Ө.Осмонов: Негизинен, 5-класстын окуу китеби тарых сабагына киришүү деп аталат, мурдагы программа боюнча байыркы дүйнөнүн тарыхы: Грециянын тарыхы, Римдин тарыхы, Индиянын тарыхы, Чыгыштын тарыхы. Азыркы талап боюнча цивилизациялык окутуу, подход болгондуктан, Римдин цивилизациясы, Кытайдын цивилизациясы ж.б. болуп кетти. Ошондо кыргыздын цивилизациясы кайда деген суроо туулуп жатат. Ошого эки параграф кошуп койгула дейт. Ал 6-класста бар, толук бойдон окутулат. Бирок 5-класстын китебинекиргизип койгула деген талап коюлду. Аны киргизип коебуз.

А.Мамытов:Программага, стандартка тийиштүү өзгөртүүлөрдү киргизип койгула. Себеби 6-класстын материалы 5-класска кирип калып жатат.

Ө.Осмонов: Үзүндүлөрү киргизилет.

А.Мамытов: Программага киргизип койгула.

М.Иманкулов:Тарых музейиндеги экспонаттардын 6-класстагы материалдарга тиешеси бар. 5-класстын китебине кыргыз цивилизациясын киргизүүнү колдой албайм. Көчмөн цивилизациясы дегенди киргизсе болот.

А.Мамытов: Буга чейин көчмөн цивилизациясы деген бар эле. Тарыхчылар макулдашып бир пикирге келгиле. Биздин чечим мындай болот: 1. Окуу китеби жактырылсын. 2. Эксперттердин, тарых комиссиясынын мүчөлөрүнүн сунуштары эске алынсын. 3. Басуу алдындагы варианты тарых комиссиясына, академияга макулдашууга жиберилсин. 4. Лабораторияга: программага тийиштүү толуктоолор киргизилсин. Себеби стандарт, программага өзгөртүүлөрдү киргизүүгө мүмкүнчүлүгүбүз бар.

Жыйынтыгында, окуу китебине жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмого оң баа беришти.

Талкуудан кийин 5-класстар үчүн Кыргызстан тарыхы жана дүйнөлүк тарых окуу китебин, мугалимдер үчүн методикалык колдонмону отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 5-класстары үчүн Кыргызстан тарыхы жана дүйнөлүк тарых үчүн окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (авт.-түз-р: Осмонов Ө.Ж., Керимова Ш.К., Жыргалбекова Г.К.) апробациянын жыйынтыгында толуктоолор менен жактырылсын.

2. Окуу китебинин жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмонун авторлоруна эксперттердин, Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу тарыхты өнүктүрүү боюнча комиссиясынын сунуштарын эске алуу, кол жазмага оңдоолорду киргизүү милдеттендирилсин.

3. Окуу китебинин жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмонун басуу алдындагы нускасы тарых комиссиясына, Кыргыз билим берүү академиясына макулдашууга жиберилсин.

4. КББАнын Социалдык-гуманитардык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясы тарабынан (Иманкулов М.К.) тарых предмети боюнча программага көчмөндөр цивилизациясы тууралуу материалды 5-класска киргизүү тапшырылсын.

4. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 6-класстары үчүн Кыргызстан тарыхы жана дүйнөлүк тарых үчүн окуу китебинин жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмонун (авт.-түз-р: Осмонов Ө.Ж., Керимова Ш.К., Жыргалбекова Г.К.) апробациядан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

Угулду: Социалдык-гуманитардык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, эксперт М.Иманкулов апробациянын жыйынтыгын маалымдап төмөндөгүлөргө токтолду.

1. Окуу китебинин статусу аныкталган. Орто мектептердин 6-класстары үчүн сынакка коюлган Кыргызстан тарыхы жана Дүйнө тарых окуу китеби эки бөлүктөн турат. Теманын көлөмү окуу планына убакыттын ченемине дал келет. Кол жазманын мазмуну иреттүү жана программага дал келет.

Окуу китеби жалпысынан жакшы жазылган, балдардын жаш өзгөчөлүгү эске алынган. Шарттуу белгилер, кошумча графикалык тапшырмаларды, таблицаларды, татаал сөздөргө ж.б. түшүнүктөр берилген. Окуу китебинде сөздүктөр, түшүнүктөр, сноскалар, түшүндүрмө сөздүктөр берилген. Кошумча окуу үчүн маалыматтар, суроолор киргизилген, алар окуучулар үчүн пайдалуу. Турмуш менен байланыш мисалдар, шилтемелер кеңири берилген. Окуу китебинин география, адабият, математика предметтери менен байланышы бар, темалардын тарбиялык мааниси бар.

Жаңы жазылган окуу китеби эски китептен артыкчылыгы маалымат кыскача жана жатык тил менен берилгендигинде.

Апробация учурунда эксперт менен мектеп мугалимдери тарабынан көрсөтүлгөн кемчиликтер четтетилди.

Сунуштар:

- окуу китептеги айрым татаал сүйлөмдөр жөнөкөйлөтүлүп, редакциялоодон өтүшү керек;
- окуу китебин түстүү иллюстрациялар, карталар менен жабдуу керек;
- сүрөттөр менен карталардын аталыштарын так жана түшүнүктүү жазылуусу зарыл.

Окуу китеби КРнын Президентине караштуу тарыхты өнүктүрүү боюнча комиссиясынын эксперттери тарабынан каралып, сунуштар берилип, жалпысынан оң баа берилди. 6-класстары үчүн Тарых окуу китеби басып чыгарууга сунушталат.

А.Мамытов: Окуу китебинде карталар орус тилинде берилиптир. Булагын көрсөтүп койгула.

Ө.Осмонов: Китептин аягында булактары көрсөтүлөт. Карталардын баары кыргызчаланат, ал басманын иши экен.

С.Байгазиев: 6-класста кыргыз цивилизациясы деп жатабыз. Цивилизация деген бөлүштүрүлгөн, Томиндин, шпрингердин, Данилевскийдин эмгектеринде жазылган. Дүйнөлүк цивилизациялардын баары саналган, бир эле түрк цивилизациясы жок, кабыл

алынган жок. Бирок, түрк элдери өзүбүздүн цивилизациябызды дүйнөлүк аренага алып чыгышыбыз керек. Изилдөө процесстери, жалпылоо, тиктештирүү процесстери жүрүп атат азыр. Түрк цивилизациясы дүйнөлүк айлампага кирет болуш керек. Көчмөн цивилизация деп айтылып жатат, бирок, кыргыздар дайыма эле көчмөн турмушта болгон эмес да, шаарлар болгон, отурукташкан убактар болгон, империяда болуп турган. Жалаң эле көчмөндөргө такап койгондо кандай болот. Көчмөн дегенде нааматтарга дагы ооп кетет. Кыргыз эли байыркы эл, ошондуктан кыргыз цивилизациясы деп киргизиш керек. Өзүбүз алып чыкпасак болбойт. Кыргыздар руханий цивилизациясы боюнча эч кимден төмөн турбайт, аябай бийик деңгээлге чыккан.

Ө.Осмонов: Туура айтып жатасыз. Ушул тууралуу дагы сөз болду тарых комиссиясында. Тарыхчылар эмне үчүн силер тайсалдайсыңар? Ар бир нерсени Ислам цивилизациясы 7-кылымда пайда болуп жатса, кыргыз цивилизациясы биздин эрага чейин болсо, эмне үчүн арабтардын цивилизациясынан өйдө койсо болбойт? Талкуудан чыкты бул сөздөр. Силер тартынбай баштап кеткиле деп айтылды.

М.Иманкулов: Азыр тарыхка көп нерселер кирип жатат. Жакшы окуу китеп болот деген ойдомун. Колдоп берүүңүздү суранам.

А.Мамытов: 6-класстары үчүн Тарых окуу китебин колдоого ким макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул, чечим кабыл алынды.

Угулду: Социалдык-гуманитардык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, эксперт М.Иманкулов мугалимдер үчүн методикалык колдонмо тууралуу төмөндөгүлөргө токтолду.

2. Мугалимдер үчүн методикалык колдонмо эки бөлүктөн турат. Биринчи бөлүгү Дүйнө тарыхы (Борбордук Азиянын Түрк цивилизациясы) деп аталып, эки бөлүмдү камтыйт: “Түрк цивилизациясынын башаты” жана “Борбордук Азиядагы түрк цивилизациясынын өнүгүшү”. Экинчи бөлүгү – Кыргызстан тарыхы. Экинчи бөлүккө эки бөлүм кирет: “Кыргыз цивилизациясынын башаты” жана “Кыргыз цивилизациясынын өнүгүшү”. Сабактардын иштелмелеринде түзүүчүлөр мугалимдердин, окуучулардын ишмердүүлүктөрүн көрсөтүү менен предметтик компетенттүүлүктөрдү калыптандыруунун натыйжаларына көңүл бөлгөн. Окуу китебинин мазмуну менен иштөөдө тарыхый мезгил мазмундук сызыгындагы хронологиялык жана картографиялык калыптандыруу боюнча, тарыхый динамика мазмундук сызыгындагы социалдык-жарандык, тарыхый-цивилизациялык компетенттүүлүктөрдү калыптандыруу боюнча суроо-тапшырмалар берилген. Негизги түшүнүктөр ар бир сабакка киргизилген. Стилдик, грамматикалык каталар оңдолду. Колдонмону басып чыгарууга сунуштаса болот.

Талкууга А.Мамытов, А.Токтомаматов, Ө.Осмонов, М.Иманкуловдор катышып, мугалимдер үчүн методикалык колдонмого оң баа беришти.

Талкуудан кийин 6-класстар үчүн Кыргызстан тарыхы жана дүйнөлүк тарых окуу китебин, мугалимдер үчүн методикалык колдонмону отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 6-класстары үчүн Кыргызстан тарыхы жана дүйнөлүк тарых үчүн окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (авт.-түз-р: Осмонов Ө.Ж., Керимова Ш.К., Жыргалбекова Г.К.) апробациянын жыйынтыгында толуктоолор менен жактырылсын.
2. Окуу китебинин жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмунун авторлоруна эксперттердин, Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу тарыхты өнүктүрүү боюнча комиссиясынын сунуштарын эске алуу, кол жазмага оңдоолорду киргизүү милдеттендирилсин.

3. Тарых окуу китебинин, мугалимдер үчүн методикалык колдонмонун басуу алдындагы нускасы тарых комиссиясына, Кыргыз билим берүү академиясына макулдашууга жиберилсин.

5. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 6-класстары үчүн География окуу китебине жазылган мугалимдер үчүн методикалык колдонмонун (авт.-түз-р: Жунушалиева К.К. Мырзаева Р.А.) апробациядан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

Угулду: Социалдык-гуманитардык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, эксперт М.Иманкулов апробациянын жыйынтыгын маалымдап төмөндөгүлөргө токтолду.

Методикалык колдонмо жалпыланып жазылган. Башка предметтер сыяктуу шилтеме түрүндө жазылбастан коммуникативдик окутуу менен иштөөнүн теориясы жөнүндө түшүнүк берилген. Мугалимдер үчүн пайдалуу. Колдонмо компетенттүүлүк менен коммуникативдүүлүктүн сабакта ишке ашышы эске алынган, же болбосо окуучулардын предметтик жана негизги компетенттүүлүккө ээ болуусун камсыздоо, окуучулардын ишмердүүлүгүн активдештирүү эске алынган. Колдонмо илимий стилде жазылган, ошентсе да жеткиликтүү түшүнүк берилген. Колдонмо менен окуу китеби бирин-бири толуктап турат. Окуучулардын кошумча билим алуусуна түрткү болот.

6-класста географияны окутуу боюнча мугалимдер үчүн методикалык колдонмо география боюнча жаңы Предметтик стандарттын, окуу программасынын негизинде түзүлгөн География окуу китебине ылайык иштелип чыгып, үч бөлүмдөн, тиркемелерден жана глоссариядан турат. Биринчи бөлүмдө курсту окутуунун жалпы маселелери, экинчи бөлүгү кээ бир темаларды окутуу боюнча методикалык сунуштарды камтыган. Үчүнчү бөлүгү “Курсту окутуунун педагогикалык технологиялары жана окуучулардын окуу жетишкендиктерин баалоо” боюнча методикалык сунуштар берилген. Окуу процессин уюштурууда мугалим ушул эле методикалык куралдагы сунуштар менен эле чектелбестен, Кыргыз Республикасынын билим берүү системасындагы болуп жаткан өзгөрүүлөрдү эске алып, билим берүүнүн сапаттуу натыйжалуулугуна багытталышы зарыл. Ал эми окуу процессинин натыйжалуулугу окуучунун алган теориялык билимдерин практикада жана турмушта пайдалана алуу компетенттүүлүгүн калыптандырууну көздөшү керек. Жалпылап айтканда 6-класстын География окуу китебине жазылган методикалык колдонмону жогорудагы айтылган ой-пикирлерди эске алып мугалимдердин талабына ылайык, интерактивдүү ыкмаларды колдонуп, кээ бир техникалык, грамматикалык каталарын оңдоп түзөгөндөн кийин басууга сунушталат.

Жогорудагы методикалык колдонмо тууралуу берилген маалыматтарды угуу менен талкуу болуп өттү. Талкууга А.Мамытов, М.Иманкулов, А.Токтомаматовдор катышып, өз пикирлерин билдиришти. Добуш берүүдө методикалык колдонмону бекитүүгө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү макул болду, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 6-класстары үчүн География окуу китебине жазылган мугалимдер үчүн методикалык колдонмосу (авт.-түз-р: Жунушалиева К.К. Мырзаева Р.А.) апробациянын жыйынтыгы менен жактырылсын.

2. Басмалар окуу китебинин басып чыгаруунун алдындагы нускасын макулдашууга Кыргыз билим берүү академиясына жөнөтсүн.

6. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 5-класстары үчүн Математика окуу китебинин (авт.-түз-р: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М.) жана жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмонун (түзг.: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М., Лисовская Г.А.) сынактан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

Угулду: Табигый-математикалык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, п.и.к. Б.С.Рыспаева төмөнкүлөрдү билдирди.

5-класс үчүн Математика окуу китеби лабораторияда бул убакытка чейин бир нече жолу талкууланып, апробациянын жыйынтыктары да чыгарылган. Апробация учурунда мектептерге «Живая математика», «Жандуу математика» сынакокуу китеби жиберилген. Математика окуу китебин КРнын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан кошумча тапшырма боюнча Бишкек ш. №61 мектептин мугалимдери карап чыгышкан. Жыйынтыгында, жетишкен жактарын жана кемчиликтерин төмөндөгүдөй белгилешкен: “Предложенное содержание учебного материала не соответствует учебным программам по математике утвержденным МОиН КР.

Математика окуу китебин сынактан өткөрүү учурунда эксперт катары п.и.д., профессор Син Е.Е. катышып, 647 сабактардын, 15 апробатор мугалимдеринин күндөлүктөрүн, 48 анкетанын (окуу китеби 9 критерий менен бааланган), окуу китебине жазуу түрүндө берилген 11 баалоолордун, рецензиялардын анализинин негизинде 5-классы үчүн Математика окуу китебин кайрадан иштеп чыгуу керек деген жыйынтыкка келген. Апробатор мугалимдер менен чогуу талкуулаганда жыйынтыгы төмөнкүдөй болду:

- окуу китебин колдонууга болот – 0%;
- авторлорго кайра иштеп чыгуу үчүн кайтаруу – 71,4%;
- колдонууга сунушталбасын – 28,6%;
- мугалимдердин сунуштарынын негизинде иштелип чыксын – 70,7% (сунуштардын негизинде бардыгы оңдолгону – 63%, толук эмес оңдолгону – 7,7%, оңдолгон жок – 29,7%.

Ошондуктан 5-класстары үчүн Математика окуу китебинин (авт.-түз-р: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М.) жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмонун (түзг.: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М., Лисовская Г.А.) кол жазмаларын (301 бет) мугалимдер менен эксперт авторлорго кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарууну сунушташат.

Эксперттин, апробатор мугалимдердин, лабораториянын илимий кызматкерлеринин талкууда айтылган сын пикирлеринин жана берген добуштарынын негизинде лаборатория окуу китепти, методикалык колдонмону авторлорго кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарууну сунуштайт.

А.Мамытов: Авторлор барбы?

С.Кыдыралиев: Программа – бул догма эмес. Елисей Елисеевичтин айтуусу боюнча автор сөзмө сөз программаны карманышы керек. Программаны деле кайрадан оңдосо, жылдырса болот. Экспертибиз көгөрүп туруп алды, ошондон жылбайбыз деп. Азыркы программа болсо эски стандарттарга туура келген программа. Эски стандарттар боюнча, министр айым айткандай, ар бир сынакта математика боюнча биздин мектептер нөлгө жакын болуп калды. Ошондуктан биз жаңы китеп жазалы деп жаздык, менин оюмча жакшы эле китеп болду. Баарыңар билесиңер, биздин өкмөт “Кырк кадам” деген программа кабыл алды, ал жерде биз кайра PISAга катышыбыз керек деген жери бар. Ризанын жыйынтыктарын билесиңер. Эгерде биз эски китептерди кармана берсек, абал өзгөрбөйт. Биздин китепти жок дегенде вариативдүү китеп деп кабыл алып берсениер, жакшы болот эле, себеби бул китепке мугалимдер деле көнүш керек. Эксперт көгөрүп туруп алды, китепти колдобой.

Е.Син: Сегодня утром принесли доработанный вариант. По новому варианту материал переработан на 91,6%, недоработанным остается 8-9%? Требование, чтобы при представлении учебного материала придерживаться программы. О чем просят учителя? Чтобы в методическом пособии дали образцы разработок уроков, как работать по данному учебнику. Книга новая, неплохая, интересная, однако учителя работать по данной книге не готовы. Поэтому поддерживаю решение вернуть на доработку.

А.Мамытов: Рецензентами учебника являются Скляр, доктор матем.наук, профессор Американского университета, Дайырбекова, учитель математики школы №68, научный консультант профессор Алиев. Но они одного не учли. Пишут, что данное учебное пособие разработано на основании стандарта по математике, утвержденного в 2013 году.

Предметный стандарт когда утвержден? В 2015 году. Обладатели вот таких научных титулов не владеют нормативно-правовыми документами, определяющими содержание образования. Лаборатория куда смотрит? Трижды обсуждаете и приносите недоработанные материалы.

Несмотря на то, что мы дважды рассматривали, дали замечания на исправление, все-таки на апробацию отправлена Живая математика. Это хулиганство! Надо уважительно относиться к труду сотрудников лаборатории. Сколько они отработали, пахали! Ноль внимания. Нельзя так относиться.

Если в самом деле взяли за основу стандарт 2013 года, а мы приняли новый стандарт в 2015, 2016 году, поменяли методологию построения содержания образования, мы говорим учителям одно, авторы учебника другое. Конечно, авторское право есть, но не настолько же надо попираť основные законы. Все равно авторы должны соблюдать нормативные документы, законы. Поэтому постановку вопроса “көгөрүп туруп алды” я не воспринимаю.

И.Фадин: Спасибо за замечание, я приношу свои извинения. Летом была утвержден учебник математики, который был доставлен в пилотные школы. Почему апробация была проведена по Живой математике, мне непонятно. Работа была проведена колоссальная со стороны академии, лабораторий, экспертов, издательства. Мы просим поддержать учебник как вариативный

А.Мамытов: Работа проведена большая, приводите в порядок, будем рассматривать в феврале.

С.Кыдыралиев: Вы меня извините, но вас вводят в заблуждение. Перед вами старый вариант учебника.

Б.Рыспаева: Апробациядан кийин келген китепти карадык.

А.Мамытов: Имеется экспертное мнение не очень позитивное. Отмечаем, что работа действительно сделана большая, мы не собираемся ставить крест на данной работе. Поэтому приводите в порядок, будем рассматривать в феврале. При таком неуважительном отношении к Ученому совету не поддерживаем ваши претензии.

Ставлю на голосование: кто за то, чтобы учебник математики для 5 класса вернуть на доработку? Против? Воздержался? Все за то, чтобы вернуть на доработку. Решение принято.

Талкуунун жыйынтыгында, Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо көрсөтүлгөн кемчиликтерди четтетүү үчүн авторлорго кайтарылсын деген чечимге келишти.

Талкуудан кийин 5-класстар үчүн Математика окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо көрсөтүлгөн кемчиликтерди четтетүү үчүн авторлорго кайтарылсын деген чечимди отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Жалпы билим берүүчү мектептердин 5-классы үчүн Математика окуу китеби (авт.-түз-р: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М.) жана жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (түзг.: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М., Лисовская Г.А.) сынактын жыйынтыктарынын негизинде көрсөтүлгөн кемчиликтерди четтетүү үчүн авторлорго кайтарылсын.

7. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 6-класстары үчүн Математика окуу китебинин (авт.-түз-р: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М.) жана жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмосунун (түзг.: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М., Лисовская Г.А.) сынактан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

Угулду: Табигый-математикалык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, п.и.к. Б.С.Рыспаева төмөнкүлөрдү билдирди.

Математика окуу китебинин кол жазмасы лабораторияда бул убакытка чейин бир нече жолу талкууланып, апробациянын жыйынтыктары да чыгарылган.

Математика окуу китебин сынактан өткөрүү учурунда эксперт катары п.и.д., профессор Син Е.Е. катышып, 517 сабактардын, 20 апробатор мугалимдеринин күндөлүктөрүн, 38 анкетанын (окуу китеби 9 критерий менен бааланган), окуу китебине жазуу түрүндө берилген 12 баалоолордун, рецензиялардын анализинин негизинде 6-классы үчүн Математика окуу китебин кайрадан иштеп чыгуу керек деген жыйынтыкка келген. Апробатор мугалимдер менен 7 жолу чогуу талкуулаганда жыйынтыгы төмөнкүдөй болду:

- окуу китебин колдонууга болот – 0%;
- авторлорго кайра иштеп чыгуу үчүн кайтаруу – 46,1%;
- колдонууга сунушталбасын – 53,9%;
- мугалимдердин сунуштарынын негизинде иштелип чыкканы – 48,5% (бардыгы оңдолгону – 34,2%, толук эмес оңдолгону – 14,3%).

Ошондуктан 6-класстары үчүн Математика окуу китебин (авт.-түз-р: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М.) жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмону (түзг.: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М., Лисовская Г.А.) (303 бет) апробация катышкан мугалимдер жана эксперт авторлорго кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарууну сунушташат.

Эксперттин, апробатор мугалимдердин, лабораториянын илимий кызматкерлеринин талкууда айтылган сын-пикирлеринин жана берген добуштарынын негизинде лаборатория окуу китепти, методикалык колдонмону авторлорго кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарууну сунуштайт.

Талкуу учурунда Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо көрсөтүлгөн кемчиликтерди четтетүү үчүн авторлорго кайтарылсын деген чечимге келишти.

Талкуудан кийин 6-класстар үчүн Математика окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо көрсөтүлгөн кемчиликтерди четтетүү үчүн авторлорго кайтарылсын деген чечимди отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Жалпы билим берүүчү мектептердин 6-классы үчүн Математика окуу китеби (авт.-түз-р: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М.) жана жана мугалимдер үчүн методикалык колдонмо (түзг.: Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М., Лисовская Г.А.) сынактын жыйынтыктарынын негизинде авторлорго кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарылсын.

8. Об утверждении учебника Русская литература для 5 класса и методического руководства для учителей школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.) после проведенной апробации.

Слушали: заведующую лабораторией проблем технологической области, искусства и культуры здоровья Ибирайым к. А., которая представила следующую информацию.

Экспертом учебника и методического руководства для учителей во время апробации выступила с.н.с. С.Алмурзаева.

1. Учебник Русская литература для 5 класса школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.) был разработан в соответствии с Государственным образовательным стандартом среднего общего образования, предметным стандартом по русской литературе для школ с русским языком обучения и учебной программой, разработанных на основе компетентностного подхода.

Учебник состоит из семи разделов, в которых органично подобраны материалы, иллюстрации, высказывания и фрагменты текстов известных поэтов, писателей, художников.

Вместе с тем, в рукописи учебника имелись отдельные недостатки, касающиеся объема произведений. Например, в разделе «Устное народное творчество» отрывок из поэмы А. С. Пушкина «Руслан и Людмила» требует сокращения. Также имелись стилистические, грамматические и технические погрешности. Учебник обсужден на заседании лаборатории и одобрен с учетом доработки указанных недостатков.

2. Методическое руководство для учителей, подготовленное к учебнику Русская литература для 5 класса школ с русским языком обучения, составлено с учетом нового предметного стандарта, учебной программы по литературе. В пособии даны пояснения к содержанию учебника, рекомендации к использованию педагогических методик и технологий, к подготовке уроков, а также представлен дополнительный дидактический материал. Методическое пособие состоит из введения и семи разделов, также даны разработки уроков на 68 часов. Методическое руководство будет полезно не только начинающим учителям, но и опытным педагогам.

А.Мамытов: Министру доложили, что кыргызская и мировая литература, русская и мировая литература прошли апробацию. Русская литература и русская и мировая литература – это же разные стандарты.

Кто за то, чтобы утвердить учебник по русской литературе для 5 класса и методическое руководство для учителей, прошу проголосовать. Против? Воздержался? Все за утверждение. Решение принято.

Во время голосования за одобрение учебника Русская литература для 5 класса и методического руководства для учителей для учителей школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.) проголосовало 14 членов Ученого совета, присутствующих на заседании, против – 0, воздержались – 0.

На основании вышеизложенного **Ученый совет постановляет:**

1. Учебник Русская литература для 5 класса и методическое руководство для учителей школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.) с учетом исправления указанных недостатков одобрить после проведенной апробации.
2. Издательствам представить допечатный экземпляр учебника в Кыргызскую академию образования для согласования.

9. Об утверждении учебника Русская литература для 6 класса и методического руководства для учителей школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.) после проведенной апробации.

Слушали: заведующую лабораторией проблем технологической области, искусства и культуры здоровья Ибирайым к. А., которая представила следующую информацию.

Экспертом учебника и методического руководства для учителей во время апробации выступила с.н.с. С.Алмурзаева.

1. Учебник Русская литература для 6 класса школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.) был разработан в соответствии с Государственным образовательным стандартом среднего общего образования, предметным стандартом по русской литературе для школ с русским языком обучения и учебной программой, разработанные на основе компетентностного подхода.

Учебник создан с соблюдением всех дидактических принципов: научность, системность, наглядность, преемственность, доступность. Учебный материал построен системно, в логической последовательности. Объем материала в учебнике соответствует учебной программе по литературе. К литературным текстам подобраны иллюстрации, рисунки, имеется дополнительная информация. Для организации усвоения учебного

материала предложены вопросы, упражнения, задания, способствующие развитию у учащихся речевой, социокультурной компетентности.

В аппарат ориентировки включены предисловие, заключение, указатели, списки сокращений, условные обозначения, даны библиографические материалы, примечания, приложения, словари, что в целом соответствует требованиям написания учебника.

Вместе с тем, эксперт и учителя, участвовавшие в апробации учебника, отметили превышенный объем отдельных произведений, что авторами учебника приведено в соответствие с требованиями программы. Также исправлены погрешности стилистического, грамматического и технического характера. Учебник обсужден на заседании лаборатории и одобрен с учетом доработки указанных замечаний.

2. Методическое руководство для учителей, подготовленное к учебнику Русская литература для 5 класса школ с русским языком обучения, составлено с учетом нового предметного стандарта, учебной программы по русской литературе. В пособии даны пояснения к содержанию учебника, рекомендации к использованию педагогических методик и технологий, рекомендации по подготовке к урокам, а также представлен дополнительный дидактический материал. Методическое пособие состоит из введения и семи разделов, а также даны разработки уроков.

А.Мамытов: Ж.Боконбаев жүрөтүгө?

С.Алмураева: Авторы дали для сравнения. Ж.Боконбаев есть в программе.

Л.Яковлева: Сегодня мы используем современный метод – метод проектов. В 6 классе возможно сопоставление с кыргызскими авторами.

Э.Супатаева: Этот автор есть в кыргызской литературе?

Л.Яковлева: Я специалист по русской литературе.

Во время голосования за одобрение учебника Русская литература для 6 класса и методического руководства для учителей для учителей школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.) проголосовало 14 членов Ученого совета, присутствующих на заседании, против – 0, воздержались – 0.

На основании вышеизложенного **Ученый совет постановляет:**

1. Учебник Русская литература для 6 класса и методическое руководство для учителей школ с русским языком обучения (авт.-сост.: Озмитель Е.Е., Яковлева Л.Э.) с учетом исправления указанных замечаний одобрить после проведенной апробации.
2. Издательствам представить допечатный экземпляр учебника в Кыргызскую академию образования для согласования.

А.Мамытов: Официальные итоги апробации буду рассмотрены в феврале. Все заинтересованные лица просим принять участие и дать предложения по улучшению апробации.

II. Кол жазмаларды бекитүү жөнүндө.

10. “Англис тилин оңой үйрөнөбүз” кол жазмасы жөнүндө (түз-р: Ж.Турумов, А.Сатиева).

Угулду: Мамлекеттик тил жана көп тилдүү билим берүү лабораториясынын башчысы п.и.д., профессор С.Рысбаев билдирүү жасады.

Китеп англис тилин жана орус тилин үйрөнүүгө арналган сүрөттүү сөздүк болуп саналат.

Кол жазма кандай максатты көздөп жана ким үчүн жазылгандыгы аннотациясында кыскача айтылган. Тактап айтканда, кол жазма мектеп окуучуларына жана ата-энелерге арналгандыгы көрсөтүлгөн.

Китеп окуу программасына түздөн-түз тиешеси болбосо да, сабакта колдонууга болот. Ал англисче-орусча-кыргызча сүрөттүү сөздүк аркылуу англис тилинен балдардын лексикалык корун байытуу максатын көздөп кошумча түрдө колдонууга болот. Ата-

энелер үчүн абдан пайдалуу. Мектептен сырткары өз алдынча англис тилин үйрөнүүчүлөргө дагы пайдасы тиет.

Окуучулардын кебин өстүрүүгө, сүйлөө маданиятын калыптандырып, окурмандык ишмердигин өнүктүрүүгө кызмат кылат. Англис тилин турмушта пайдалана билүүгө, так сүйлөөгө көндүрөт. Тематикалары окуучулар үчүн абдан кызыктуу жана түшүнүктүү. Тыбыш, тамгалардын окулушу жана айтылышы туура көрсөтүлгөн.

Чет тилин үйрөтүүнүн талаптарына үндөш, кепке жатыгуулардын мүнөздөмөсү, кеп ишмердигинин түрлөрү, ага жатыгуулардын талаптары чагылдырылган. Окуучулардын жаш өзгөчөлүгү эске алынган.

Стилдик, грамматикалык жана техникалык мүнөздөгү каталар жок эссе. Окуучулардын билим-билгичтиктерин арттыруу менен көндүмдөрүн бекемдөөгө жардам берет.

Талкууга Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү катышып, суроолор берилип, жооптор алынды. Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү кол жазманы колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтоом кылат:**

1. “Англис тилин оңой үйрөнөбүз” кол жазмасы (түзг.: Ж.Турумов, А.Сатиева) кошумча окуу курал катары жактырылсын жана басууга сунушталсын.

11. “Детский научный комплекс” кол жазмасы жөнүндө (түзүүчү: Г. Турбатова).

Угулду: Табигый-математикалык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, п.и.к. Б.С.Рыспаева төмөнкүлөрдү билдирди.

Орто мектептерде окуучулардын чыгармачылыгын, предметке болгон кызыгуусун арттыруу максатында көрсөтмө куралдар жокко эсе. Ошондуктан мектептерде практикалык, лабораториялык, демонстрациялык иштер аткарылбай келет. “Детский научный комплекс” кол жазмасында физика, химия, астрономия боюнча фокус, кызыктуу тажрыйбалар, интерактивдүү экспонаттар берилген, окуу материалдарынын камтылышы чектүү. Бул кол жазманын методикалык аппараты канааттандыраарлык, класстан тышкаркы иштерге жана кошумча окутууга негизделген жана интерактивдүү оюндардын түшүндүрмөсү, аны аткаруу тартиби берилген. Аталган кол жазма программалык окуу материалы боюнча эмес, аталышына жараша окуучулардын чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн жана предметке болгон кызыгуусун арттырууга арналган.

Албетте, жогорудагыдай мазмундагы тажрыйбаларды аткарууда техникалык коопсуздук эрежеси эске алынуусу белгиленди. Кол жазманы толук талдап чыгып, эксперттик пикирин берген математика предмети боюнча башкы илимий кызматкер, эксперт А.Ы. Сөлпүбашованын эксперттик пикирине, лаборатория кызматкерлеринин талкуусунда айтылган сын-пикирлеринин негизинде Табигый-математикалык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясы кол жазманы оңдоолор, толуктоолор менен бекитүүгө сунуштайт.

А.Мамытов: Общая физика деген термин барбы?

А.Сөлпүбашева: Бар.

А.Мамытов: Жалпы физика деп айтсак болот экен. Аталышы кандай болду?

А. Сөлпүбашева: Ал боюнча талаш-тартыш болдук. Интернеттен карасак, дүйнө жүзүндө детский научный комплекс (ДНК) бар экен.

Г.Турбатова: Основная миссия комплекса – популяризация науки для детей. Дети через игры, интерактив хорошо воспринимают. В 2002 году я видела такой музей в Амстердаме. С тех пор я работала над созданием такого музея. Суть ДНК – информация, переходящая из поколения в поколение.

А.Мамытов: К газванию вашего учреждения мы не имеем претензий. Поскольку в

рукописи речь идет об интерактивных экспонатах, я предлагаю данной рукописи следующее название: “Интерактивные экспонаты по естественным предметам”. Оригинальность работы в шоу, в интересных опытах.

Ставлю на голосование. Кто за одобрение данной рукописи с новым названием “Интерактивные экспонаты по естественным предметам”? против? Воздержался? Все за. Решение принято, рукопись одобрена.

Талкууга Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү катышып, кол жазмада көрсөтүлгөн мектеп окуучулар үчүн арналган класстан тышкары иш-чаралардын пайдалуулугу тууралуу сөз болду, суроолор берилип жооптор алынды. Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү кол жазмада интерактивдүү экспонаттар, оригиналдуу шоулар жөнүндө сөз болгондуктан, кол жазманын аталышын “Интерактивные экспонаты по естественным предметам” деп сунушташты.

Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү кол жазманы жаңы аталышы менен колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. “Интерактивные экспонаты по естественным предметам” (түзүүчү: Г. Турбатова) деген аталыштагы кошумча окуу материалдар оңдоолор, толуктоолор менен жактырылсын жана колдонууга сунушталсын.

14. Гармония куралдоку (авт.: Момбеков А., Саралаев К.) кол жазмасы жөнүндө.

Угулду: Табигый-математикалык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, п.и.к. Б.С.Рыспаева төмөнкүлөрдү билдирди.

Гармония куралдоку (авт.: Момбеков А., Саралаев К.) кол жазмасы математика боюнча класстан тышкары иштер жана кошумча билим алуу үчүн пайдаланууга боло турган окуу куралы болуп эсептелет. Кол жазманын мазмунунда түзүлгөн таблицанын ичинде симметрия сызыктары боюнча берилген сандар бирдей сумманы көрсөтөт. Окуу куралында берилген математикалык квадраттарды окуучулар сандар менен толтурууда алардын логикалык ой жүгүртүүсүн өстүрүүгө жана тез эсептөөгө үйрөнөөрү белгиленди.

Андан сырткары кол жазмада математикалык эсептөөлөрдө кетирилген 1-2 каталар оңдоп коюуга боло тургандыгын белгиленди.

Жогоруда аталган кол жазманы толук талдап чыгып, эксперттик пикирин берген математика предмети боюнча башкы илимий кызматкер, эксперт Е.Синдин эксперттик пикиринин, лаборатория кызматкерлеринин талкуусунда айтылган сын пикирлеринин негизинде “Гармония куралдоку” (авт.: Момбеков А., Саралаев К.) кол жазмасын «Сыйкырдуу таблица» деп атын өзгөртүү менен бекитүү жагы КББАнын Окумуштуулар Кеңешинесунушталат.

А.Мамытов: Какой вариант издается?

Е.Син: Я проводил экспертизу пособия на русском языке. Автор не математик, но интуитивно находит связь между числами. В математике есть свои закономерности. В данном пособии с помощью симметрии выходит в пространственную часть.

А.Токтомаматов: Ментальная арифметикага тиешеси бар бекен?

Е.Син: К ментальной арифметике никакого отношения не имеет.

А.Мамытов: Кемчиликтери барбы?

Б.Рыспаева: Кемчиликтери бар, оңдоо үчүн авторго айттык.

А.Мамытов: В пособии то на русском, то на кыргызском языке. Куралдоку деген аталышты алып салгыла. Колдой албайбыз. Биз элдик академия эмеспиз, биз расмий мамлекеттик академиябыз. Оңдогула. Лаборатория, эмне үчүн мындай материал алып келдиңер?

А.Момбеков: Мен Москвада жүргөндө, Куралдоку деп мекеме ачкам. Оңдойм. Мен

балдар менен иштеп жатам. 4 айдан бери “2” алган 17 баланы окуттым, алар ударник, отличник болушту.

А.Мамытов: Анда февральдын советине коелу, ондоп чыккандан кийин карайлы.

А.Момбеков даярдаган долбоорлорун көрсөтө баштады (плакат, таблица, схемалар).

А.Мамытов: 1,2-долбоорлорду колдоп беребиз. 3-долбооруңузду айтайын, убара болбоңуз, карай албайбыз. Аларды чоң академияга алып баргыла.

Добушка коем. Ким кол жазманы февральда өткөрүлө турган Окумуштуулар кеңешинин отурумуна кароо үчүн калтырууга ким макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул. Чечим кабыл алынды.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:

1. “Гармония куралдоку” (авт.: Момбеков А., Саралаев К.) кол жазмасы февральда өткөрүлө турган Окумуштуулар кеңешинин отурумунда кароо үчүн калтырылсын.

13. О рукописи методического пособия для учителей «Медиа- и информационная грамотность» (авт.-сост.: М.Иманкулов, А.Тежимбаева, Н.Данилова, С.Штурхетский, Б.Кожобекова, А.Усупбаева).

Заслушав представление Ибрайым кызы Айжан, к.п.н., зав.лабораторией проблем технологической области, искусства и культуры здоровья о рукописи методического пособия для учителей «Медиа- и информационная грамотность» (авт.-сост. М.Иманкулов, А. Тежимбаева и др.), разработанной при поддержке МОиН КР, КАО и ОФ «Центра поддержки СМИ», Ученый совет отмечает, что данное руководство предназначено для учителей, преподающих курс «Человек и общество», историю, географию, этику, информатику и другие предметы, а также школьных библиотекарей, директоров, которые смогут целенаправленно интегрировать обучение медиа- и информационной грамотности в учебный процесс и во внеклассные занятия.

В рукописи отсутствуют ошибки технического, грамматического и стилистического характера, а отдельные замечания в процессе рецензирования были устранены.

Рукопись методического пособия была рассмотрена на заседании лаборатории, получила положительные отзывы и рекомендована для утверждения на Ученый совет КАО.

После представленной информации в обсуждении методического пособия приняли участие члены Ученого совета, были заданы вопросы, получены ответы.

Во время голосования за одобрение методического пособия для учителей проголосовало 14 членов Ученого совета, присутствующих на заседании, против – 0, воздержались – 0.

На основании вышеизложенного **Ученый совет постановляет:**

1. Рукопись методического пособия для учителей «Медиа- и информационная грамотность» (авт.-сост. М.Иманкулов, А.Тежимбаева, Н.Данилова, С.Штурхетский, Б.Кожобекова, А.Усупбаева) одобрить и рекомендовать к изданию.

14. «Канткендемыктымугалимболоалам» аттууусулдукколдонмонун кол жазмасыжөнүндө (авторлору: Токтомаматов А.Д., Субанова Б.З.).

Угулду: Мектепке чейинки жана башталгыч мектепте билим берүү лабораториясынын башчысы п.и.к., доцент К.С.Сейдекулова төмөнкүлөрдү билдирди.

«Канткенде мыкты мугалим боло алам» аттуу усулдук колдонмо элет жеринен чыккан мыкты мугалим Мундузкан Жигитованын иш тажрыйбасын жалпылоого таянуу менен, мыкты мугалим болуунун сырларын ачып берүүгө арналган. Колдонмодо мектепте начар окуганы кийин анын мыкты мугалим болуусуна негиз жаратканы туралуу кызыктуу окуя, тамга тааный элек баланы сөздөп окутуу ыкмасы, сулуу жазууга үйрөтүү жол-жоболору, негизгини аныктоо талабы, билим берүүдө, тарбиялоодо табигыйлуулукка таянуу, билим берүүдөгү психологиялык абалдын мааниси туралуу кеңири сөз болуп, жагымдуу психологиялык абалды түзүү боюнча сунуштар берилет.

Ошондой эле усулдук колдонмодо сабактын максаттары кандай болушу керектиги, аларга коюлуучу талаптар, баалоо менен компетенттүүлүктөрдүн калыптанышынын, сабактын максаты менен баалоонун ортосундагы байланыштар, компетенттүүлүк маселеси, негизги жана предметтик компетенттүүлүктөр ачып берилип, андан кийин сабактын план-конспектинин болжолдуу формасы сунушталат.

Окурман усулдук колдонмодо кенже курактагы балдардын текстти кабыл алуу өзгөчөлүктөрү жана бул маселенин алгачкы жаралган Адабий окуу китептеринде берилиши туралуу маалыматтар, ошондой эле Польша Республикасындагы тажрыйбанын, практиканын негизинде алынган сабактар жана алардын башталгыч мугалимдеринин иш тажрыйбасын жакшыртууга тийгизе турган таасирлери, аларды биздин республиканын практикасында колдонуу туралуу кеңири баяндалат.

Талкууга Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү катышып, кол жазмада берилген усулдук материалдарынын пайдалуулугу тууралуу сөз болду, суроолор берилип жооптор алынды.

Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү кол жазманы колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**
1.«Канткенде мыкты мугалим боло алам» аттуу усулдук колдонмонун кол жазмасы (авторлору: Токтомамбетов А.Д., Субанова Б.З.) жактырылсын жана басууга сунушталсын.

А.Мамытов: Айнагүл Маликовна, сиз дагы талап кылыңыз. Автор кол жазманы бергенде, жазсын: кол жазма талкууга биринчи жолу берилип жатат, мурда жарыя болгон эмес. Же болбосо бир жерден көчүрүп алып келип жатышат. КББАнын журналына дагы ушундай талап коелу.

III. КББАнын иш пландарын бекитүү жөнүндө.

15. КББАнын 2018-2020-жылдарга карата илимий-изилдөө темасын бекитүү жөнүндө.

Угулду: КББАнын вице-президенти А.ТоктомамбетовКыргыз билим берүү академиясынын 2018-2020-жылдарга карата илимий изилдөө темасы боюнча төмөнкү маселелерге токтолду:

Кыргыз билим берүү академиясынын үч жылдык жалпы темасын (2018-2020-жылдар) бекитүүдө төмөнкүлөр эске алынды:

1. КыргызРеспубликасынын «Жаңыдооргокырккадам» (2018-2023) программасынишкеашыруу;
2. КыргызРеспубликасынынбилимберүүсүндүйнөлүкбилимберүүсистемасы (ЮНЕСКОнунталаптарынжанатуруктууөнүгүүнүн 4-максатын эскеалуу) мененжуурулуштуруу;
3. КыргызРеспубликасынын «Жаңыдооргокырккадам» программасынаылайык, электрондукокуу-методикалыкматериалдардытүзүүмаселеси.

Ошондуктантөмөнкүдөйүчжылдыкжалпы тема жана ал боюнча ар жылдынтемаларысунушталат.

КББАнынүчжылдыкжалпытемасы (2018-2020-жылдар):

«КыргызРеспубликасынын «Жаңыдооргокырккадам» (2018-2023) программасынишкеашыруужанадүйнөлүкбилимберүүсистемасымененжуурулуштурууак сатындабилимберүүнүнжаңымазмунуништепчыгуунунжанаэлектрондукокуу-методикалыкматериалдардытүзүүнүилимийнегиздери».

2018-жыл.

КыргызРеспубликасынын «Жаңыдооргокырккадам» (2018-2023) программасынишкеашыруужанадүйнөлүкбилимберүүсистемасымененжуурулуштурууак сатындабилимберүүнүнжаңымазмунунилимий-

дидактикалык негиздери ништеп чыгуу жана электрондук окуу-усулдук материалдарды түзүү боюнча адабияттарды иликтеп-үйрөнүү.
2019-жыл.

Кыргыз Республикасынын «Жаңы доорго кырк кадам» (2018-2023) программасын ишке ашыруу жана дүйнөлүк билим берүү системасы менен жуурулуштуруу максатында жаңы окуу программаларына жана электрондук окуу-усулдук материалдарга карата талаптарды ништеп чыгуу.

2020-жыл.

Кыргыз Республикасынын «Жаңы доорго кырк кадам» (2018-2023) программасын ишке ашыруу жана дүйнөлүк билим берүү системасы менен жуурулуштуруу максатында билим берүү боюнча жаңы окуу-усулдук комплекстерге жана электрондук окуу-усулдук материалдарга карата талаптарды өркүндөтүү жана аларды баалоо куралы ништеп чыгуу.

Талкууга Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү катышып, **КББАнын үч жылдык жалпы темасы боюнча сунуштарын беришти.**

Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү сунушталган теманы колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. **КББАнын үч жылдык жалпы темасы (2018-2020-жылдар)** «Кыргыз Республикасынын «Жаңы доорго кырк кадам» (2018-2023) программасын ишке ашыруу жана дүйнөлүк билим берүү системасы менен жуурулуштуруу максатында билим берүүнүн жаңы мазмунун иштеп чыгуунун жана электрондук окуу-методикалык материалдарды түзүүнүн илимий негиздери» аталышында жактырылсын.

16. КББАнын Окумуштуулар кеңешинин 2018-жылына карата иш планын бекитүү жөнүндө.

Угулду: КББАнын окумуштуу катчысы А.Ниязова Окумуштуулар кеңешинин 2018-жылга иш планы тууралуу билдирүү жасады (иш планы тиркелет).

А.Мамытов: Кандай пикирлер бар? Кошумча? Добушка коем. Ким КББАнын Окумуштуулар кеңешинин 2018-жылга иш планын алымча-кошумчасы менен бекитүүгө макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул. Чечим кабыл алынды.

Добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. КББАнын Окумуштуулар кеңешинин 2018-жылына карата иш планы бекитилсин.

IV. 2017-2018-жылына карата бүтүрүүчү 9-11-класстар үчүн бүтүрүү экзамендеринин типтүү билеттерин бекитүү жөнүндө.

Угулду: Уюштуруу - методикалык бөлүмүнүн башчысы Б.Субанова типтүү билеттер боюнча төмөнкүлөрдү билдирди:

2017-2018-окуу жылга карата 9-11-класстардын бүтүрүү экзамендеринин типтүү билеттерин карап, кайра иштеп чыгуу үчүн 2017-жылдын декабрь, 2018-жылдын январь айларында тиешелүү лабораторияларга бөлүнүп берилип, андагы адистер өз предметтери боюнча иш алып барышты. Карап чыгып лабораториялар өз чечимдерин беришти. Типтүү билеттер эки тилде: кыргыз, орус тилдеринде чыгарылат. Быйыл экзамендик билеттерге орчундуу деле өзгөртүүлөр болгон жок. Булардын ичинен 9-класстарда кээ бир предметтердин грамматикалык каталары (орус тили, орус адабияты орус мектептер үчүн, математика, кыргыз тили орус мектептер үчүн, математика, химия), 11-класстарда геометрия, физика, биология предметтеринде да грамматикалык каталар оңдолгон. Былтыркы жылдан бери 11-класстарда дил баян жазуу эссеге алмашкан. Өткөн жылы эссенин тематикалары кечирээк такталганына байланыштуу, экзамендик билеттерге кирбей калып, “Кут билим” газетасына жарыяланган. Быйылкы жылы экзамендик материалдарга эссе жазууга коюлуучу талаптар жана аны баалоонун нормалары да киргизилди, тематикалары кыргыз, орус тилдеринде (11-кл.) берилди. Ошондой эле,

экзамендик билеттердин эң артында окуучулардын оозеки жана жазуу иштерин баалоонун нормативдери (9-11-кл.) да киргизилген.

9-класс үчүн (кыргызча)

1. Кыргыз тили. 2. Русский язык и литература, 3. Кыргызстан тарыхы, 4. География. 5. Геометрия 6. Физика. 7. Химия. 8. Биология. 9. Информатика. 10. Кечкимектепүчүн геометрия. 11. Окууөзбектилиндежүргүзүлгөнмектептерүчүнкыргыз тили.

9-класс үчүн (орусча)

1. Русский язык. 2. Русская литература. 3. Кыргыз. язык. 4. История Кыргызстана. 5. География. 6. Геометрия. 7. Физика. 8. Химия. 9. Биология. 10. Информатика. 11.Геометрия для вечерних школ.

11-класс үчүн (кыргызча)

1. Кыргыз тили адабияты. 2. Кыргызстан тарыхы. 3.География. 4.Геометрия. 5. Физика. 6. Химия. 7. Биология. 8. Информатика. 9. Алгебра жанаанализдинбашталышыкечкимектепүчүн.

11-класс үчүн (орусча)

1. Русская литература. 2.История Кыргызстана. 3. География. 4. Геометрия.5. Физика. 6.Химия. 7. Биология. 8. Информатика 9.Алгебра и начала анализа для вечерних школ.

Талкуунунжыйынтыгында**Окумуштууларкеңешитоктомкылат:**

1. 2017-2018окуу жылына карата 9-11-класстар үчүн бүтүрүү экзамендеринин типтүү билеттери бекитилсин.

2. Типтүү билеттерди басып чыгаруу жагы “Билим” басма борборуна милдеттендирилсин.

V. Негизгимектептин, орто мектептин математика курсу боюнча 2017-2018 окуу жылындагы мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы үчүн тапшырмаларды бекитүү жөнүндө.

Угулду: Табигый-математикалык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, п.и.к. Б.С.Рыспаева төмөнкүлөрдү билдирди.

А.Мамытов:В рукописи не указаны типы школ, тогда будет более понятног разделение заданий по уровням.

Ф.Крапивко:Мы это сделаем обязательно.

А.Мамытов: Есть базовые школы. Сделайте для вспомогательных школ, базовых школ, лицеев и все. Поэтомупредложение такое:вернуть разработчикам, чтобы привести в соответствие с существующими школами. Кто за такое предложение, прошу проголосовать. Принято единогласно.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтотом кылат:**

1. Негизгимектептин, орто мектептин математика курсу боюнча 2017-2018 окуу жылындагы мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы үчүн тапшырмалар түзүүчүлөргө кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарылсын.

VI. 2017-2018-окуу жылы үчүн жалпы билим берүүчү мектептердин 11-класстары үчүн мамлекеттик бүтүрүү экзамендерине кыргыз адабияты жана орус адабияты боюнча эсселердин тематикаларын бекитүү жөнүндө.

Угулду: Технология, искусство жана ден соолук маданияты тармактарынын проблемалары лабораториясынын башчысы Ибирайым к. А. 11-класстар үчүн мамлекеттик бүтүрүү экзамендерине кыргыз адабиятынан жана орус адабиятынан сунуш кылынган эсселердин тематикаларын боюнча маалымат берди(*эсселердин темалары тиркелет*).

Кыргыз адабияты боюнча эсселердин тематикаларын ф.и.д., проф. С.О.Байгазиев, ал эми орус адабияты боюнча эсселердин тематикаларын а.и.к. Алмурзаева С. түзүп чыгып, лабораторияда талкууланган.

Аталган предметтер боюнча эсселердин тематикаларын кыргыз адабиятынын жана орус адабиятынын жалпы билим берүүчү мектептер үчүн түзүлгөн программаларына ылайык келет, темалар мектеп окуучуларынын жаш өзгөчөлүктөрүнө туура келет. Берилген темалар актуалдуу жана алар образдуу, поэтикалуу стилистика менен түзүлгөн.

Андан сырткары, эсселердин жана эркин темалардын аталыштары окуучулардын адабий сабактын жана алардын моралдык-этикалык жактан өнүгүшүнүн деңгээлин аныктоого, адабий компетенттүүлүктөрүн аныктоого мүмкүндүк түзөөрү айтылды. Эркин темалар боюнча өлкөнүн Президенти С.Ш. Жээнбековдун региондорду өнүктүрүү жөнүндөгү Жарлыгына арналган темалардын бар экендиги көрсөтүлдү.

А.Мамытов: Быйылкы жылга карата тема киргизилдиби?

С.Рысбаев: Эркин темаларда берилди.

Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү эсселердин тематикалары боюнча талкууга катышып, өз пикирлерин билдиришти. Добуш берүүдө аталган эсселердин тематикаларын бекитүүгө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү макул болду, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. 2017-2018-окуу жылы үчүн жалпы билим берүүчү мектептердин 11-класстары үчүн мамлекеттик бүтүрүү экзамендерине кыргыз адабияты жана орус адабияты боюнча эсселердин тематикалары жактырылсын.
2. Эсселердин тематикалары КР Билим берүү жана илим министрлигине жиберилсин.

**Окумуштуулар кеңешинин төрагасы,
п.и.д., профессор**

А.Мамытов

Окумуштуу катчы

А.Ниязова